

PREHİSTORYA'YA GİRİŞ

Avrupa Buzulları:

Üç büyük kara parçasından buzulların en fazla etkisinde kalan Avrupa kıtasıdır. İkinci derecede etkilenen Asya, tamamen buzulların dışında kalan ise Afrika'dır.

Avrupa'da İskandinavya, Danimarka, Belçika, Kuzey İngiltere, İrlanda, Rusya'nın büyük bir kısmı, Almanya'nın kuzeyi ve Alpler tamamen buzullar altındaydı. Doğusundaki bir kısım hariç tutulacak olursa Fransa, İtalya, İspanya, Yunanistan, Balkanlar, Türkiye buzulların dışındaydı. Yine Prag, Münih ve Viyana'yı içine alan ince bir şerit halindeki yer buzulların dışında kalıyordu.

Avrupa'da eski taş insanının rahatça yaşayabileceği ve en eski kültürleri oluşturdukları yerler buralardır. Ancak buralarda hiç buzul yok demek değildir. Buzullar buralarda da, bugün de olduğu gibi, dağların yüksek kısımlarında bulunuyordu. Ancak ovalara kadar inip, oraları da kaplamıyordu.

Avrupa buzulları iki alanda Alpler ve İskandinavya'da en iyi şekilde incelenmiştir. A. PENCK, Alpler'de 4 buzul çağının birbirini izlediğini ortaya koymuştur.

Bu buzul çağları eskiden yeniye doğru aşağıda gösterildiği gibi adlandırmışlardır:

I. BUZUL DEVRİ : GÜNZ

II. BUZUL DEVRİ: MİNDEL

III. BUZUL DEVRİ: RİSS

IV. BUZUL DEVRİ: WÜRM

Ayrıca her büyük buzullaşma arasında, daha doğrusu bu buzullaşmaları birbirinden ayıran "buzul arası evreler" vardır.

Buzul çağı araştırmacılarının bazıları, buzul arası evrelerde buzulların iyice çekildiği; iklimin sıcaklaştığı hatta bu sıcaklaşmanın zamanımızdakinden daha fazla olduğunu ileri sürmüş, bazıları ise buzulların yer değiştirmiş olduklarını savunmuşlardır. Ancak bu

sonuncuların dayanak ve delilleri bir hayli zayıf kalmış, birinciden daha kuvvetli deliller gösterememişlerdir.

Buzullar geri çekilirken, bu geri çekilme toprak ve deniz üzerinde değişiklikler yapmıştır. Su seviyesindeki değişiklik yerküre kabuğu üzerinde de değişikliklerin olmasına neden olmuştur.

Buzullaşmalarda su seviyesi alçalmış, buzul aralarında su seviyeleri yükselmiş, büyük su baskınları olmuştur. Buzul ve buzul araları dışında bir de buzulların kendi içlerinde ufak buzul dalgalanmaları vardır ki bu evrelere de (interstadaire) evre denilmektedir.

Alpler'deki 4 büyük buzul çağını birbirinden ayıran buzul arası evreler, yine eskiden yeniye doğru şöyle sıralanırlar:

I. BUZUL ARASI DEVİR: GÜNZ-MİNDEL

II. BUZUL ARASI DEVİR: MİNDEL-RİSS

II. BUZUL ARASI DEVİR: RİSS-WÜRME

Şu halde Alpler'de 4 buzul, 3 buzul arası devri saptanmıştır. Alp buzullarıyla çağdaş olmak üzere İskandinavya'da 4 buzul devri saptanmıştır.

İskandinavya buzulları Avrupa'da çok geniş alanları kaplamıştır. Bunlar da eskiden yeniye doğru şöyle sıralanırlar:

I. ELBE

II: ELSTER

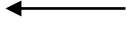
III. SAAL

IV. VİSTÜL

Bunlar Alp buzullarıyla çağdaş olduklarına göre aşağıdaki tabloyu düzenleyebiliriz:

ALP BUZULLARI

GÜNZ

MİNDEL

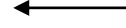
RİSS

WÜRM

İSKANDİNAVYA BUZULLARI

ELBE

ELSTER

SAAL

VİSTÜL

Not: Oklar buzul arası devirleri gösteriyor.